

Bevilling, jeg maa sætte Pris paa. Det synes at være en ikke saa lille Forhøjelse, at der i Stedet for 180 er sat 250 Kr. Det er i og for sig meget, men ikke i Forhold til mange andre Bevillinger, som der her gives, — jeg skal ikke drage en Sammenligning med, hvad der gives til Forbedring af vor Husdyravl, eller med, hvad vore Embedsmænds Uddannelse koster os — men jeg finder, at denne Bevilling til Fremme af almindelig Folkeoplysning i Virkeligheden ingenlunde er stor. I alt Fald maa det siges, at vi, naar henses til, hvad man yder i andre Lande, ikke kunne andet end være glade over, at man her viser sig velvillig og stadig søger at hæve Bevillingen i Forhold til den Trang, der er til Stede. Det Oplysningsarbejde, som hidtil er ydet, tror jeg heller ikke er forgæves. Det er den almindelige Landbefolkning, der navnlig har deltaget i disse Kursus, og naar det danske Landbrug staa saa højt, som det gør, er der ingen Tvivl om, at det staa i nær Forbindelse med, at Oplysningen blandt Landbefolkningen er højere her i Landet, end det er Tilfældet i andre Lande. Imidlertid tror jeg ikke, at vi have naaet Maalet. Der er sikkert ikke saa kort igen, før vi naa det. Det er jo kun en ganske lille Procent af Befolkningen, som søger vore Højskoler, en stor Del af de uformuende omkring paa Landet søger dem ikke endnu, dels fordi Interessen derfor vel ikke har været saa levende, dels fordi Bevillingerne have været saa smaa, navnlig i de senere Aar. Imidlertid maa man dog sige, at Antallet af dem, der søge Højskolerne, er stadig stigende, og at det ogsaa utvivlsomt i Fremtiden vil stige, hvorfor en forhøjet Bevilling er saa meget mere nødvendig. Det er en Selvfølge, at den Oplysning, der er kommen gennem Højskolerne, ogsaa er kommen andre til Gode end dem, der have været Elever der, en saadan Oplysning rækker naturligvis uden for deres Kreds, men jeg vilde rigtignok anse det for i høj Grad ønskeligt, om denne Oplysning kunde trænge langt videre ud. Der er ingen Tvivl om, at selv om vort Landbrug er nok saa dygtigt, kunde vore velkultiverede Jorder give et langt større Udbytte, end de give i Øjeblikket; paa den anden Side have vi store Landstrækninger, som henligge næsten udyrkede, og som ved god Kultur kunde blive udmærket frugtbar. Og saaledes gaar det ogsaa med Befolkningen, at der er store Befolkningslag, til hvem Oplysningen ikke er naaet, og som

derfor ikke ere saaledes med i al offentlig Virksomhed, som man maatte ønske. Til Højskolerne og Landbrugsskolerne forhøjes Tilskuddet fra 120,000 Kr. til 140,000 Kr. Denne forhøjede Bevilling skal jeg ikke opholde mig ved, da den ikke særlig interesserer mig. Det forekommer mig, at der i 1892 gaves et større Bidrag til Højskolerne og Landbrugsskolerne, end det egentlig var ønskeligt og hensigtsmæssigt. Da det er sket, og da der siden 1892 er kommet adskillig flere Skoler til, forstaaer jeg, at der er foreslaaet en Forhøjelse. Det kan ogsaa komme i Betragtning, at vi snart faa Skattelovene fremmede og en ny Skat, Ejendomsskylden, som kommer til at trykke ret haardt paa vore Højskoler, og man kan have saa meget mindre imod den foreslaaede Forhøjelse, som adskillige af de Ulemper, der vare knyttede til Bevillingen af 1892, ere hævede ved det foreliggende Lovforslag. Det uheldige var ikke alene den lette Maade, hvorpaa en Højskole kunde blive anerkendt, men hvad jeg anser for endnu uheldigere, var, at en Højskole, naar den var anerkendt, beholdt sin Statsunderstøttelse, selv om dens Elevantal var blevet saa lille, at Statstilskud var fuldstændig meningsløst. Nu foreslaas der i § 1 adskillige Bestemmelser, som ville gøre det vanskeligere for en Højskole at blive godkendt, som det nu kaldes, og selv om en Højskole er godkendt, vil den under visse Forudsætninger kunne miste Godkendelsen helt eller delvis. Fripladserne og Tyendeforhold o. s. v. betragtes efter Lovforslaget saaledes, at det ikke medregnes i Elevantallet, hvad der ogsaa vil bidrage til at vanskeliggøre Godkendelsen. Det synes mig vel, at den Form, Bestyrelsen for Højskolerne have ønsket, er ganske tiltalende, nemlig at en Skole, naar den det første Aar havde 10 Aarselever, skulde kunne blive godkendt saaledes, at den kunde faa statsunderstøttede Elever, og naar den i to Aar havde haft 10 Aarselever ogsaa skulde kunne faa direkte Statstilskud. Ministeren foreslaar derimod her, at den skal have bestaaet i 2 Aar, inden den godkendes, og i og for sig tror jeg, at Ministeren har Ret i at foreslaa det saaledes, da det ikke kan nægtes, at det er meget uheldigt, at der oprettes Skoler af Kræfter, som ikke egne sig dertil. Det, man maa forlange ved en saadan Skole, er, at det er dygtige og prøvede Skolemænd, der oprette den, og det vil da ogsaa være let for den at faa det nødvendige Antal Elever, uden at behøve at bruge kunstige Midler for at faa Statens Godkendelse. Jeg har heller ikke